

CICLE DE CONFERÈNCIES: QUINA EUROPA VOLEM?

2021-2022

- 1 Antoni Castells i Oliveres
- 2 Gemma Pinyol Jiménez
- 3 Liliana Arroyo Moliner
- 4 Xavier Casanovas
- 5 Josep Maria Lloveras i Soler
- 6 Enric Tintoré

ORGANITZA:

COFINANÇAT PER LA UNIÓ EUROPEA

INTRODUCCIÓ

Pau Mas

DIRECTOR DE LA FUNDACIÓ CATALUNYA EUROPA

Les pàgines següents contenen sis articles corresponents a les sis sessions de debat que ha organitzat la Fundació Catalunya Europa en el marc del cicle de debats intitulat “Quina Europa volem?”. Un cicle que tenia per objectiu adreçar alguns dels molts reptes que té plantejats la Unió Europea a dia d’avui i que es va estendre del mes de juliol de 2021 al mes de febrer de 2022.

Des del punt de vista de la història recent de la Unió Europea han estat mesos importantíssims i dramàtics al mateix temps. Si el mes de juliol de 2021 s’aprovava el programa de resposta a la pandèmia *NextGenerationEU* (NGEU), símbol del què podria ser una nova etapa en la història europea, el mes de febrer de 2022 tancava amb notícies dramàtiques: el dia 24 d’aquell mes, després que Putin anunciés l’inici d’una *operació militar especial* contra Ucraïna, l’exèrcit rus començava una guerra que ha provocat milers de morts i centenars de milers de desplaçats i refugiats. La resposta europea ha estat desigual: imposició de sancions econòmiques -insuficients- contra Rússia; enviament d’armes a Ucraïna -de forma tímida, per evitar una reacció russa desmesurada; i mitjançant l’aprovació d’una nova Directiva de Protecció Temporal a principis de març, l’acollida massiva de refugiats ucraïnesos que fugien i fugen de la guerra.

Per si no n’hi hagués prou, a principis d’abril les eleccions parlamentàries a Hongria podrien revalidar una victòria de Viktor Orbán. Una victòria d’Orbán confirmaria i refermaria un espai polític reaccionari en procés de consolidació arreu d’Europa, que busca soscavar drets i llibertats fonamentals i posa en dubte els propis fonaments de la Unió Europea, jurídics i de valors i que -tot sigui dit de pas- té a Vladimir Putin com a aliat predilecte.

En resum, ens trobem en un moment delicat i ens hi juguem el futur. Per tant, és el moment de reivindicar la democràcia i la Unió Europea amb tota convicció i tota vehemència. Una reivindicació que s’ha de vehicular tant des de les pròpies institucions polítiques democràtiques, passant pels actors polítics i agents socials, fins a la pròpia societat civil. Reivindiquem la democràcia, reivindiquem Europa!

Març del 2022

Els fons de recuperació NextGenEU: transformació econòmica i integració política

Antoni Castells i Oliveres, CATEDRÀTIC D'HISENDA PÚBLICA DE LA UB, DIRECTOR D'EUROPE G I PRESIDENT DEL CONSELL ASSESSOR DE LA FUNDACIÓ CATALUNYA EUROPA

Aquest text és fruit de la sessió organitzada per la Fundació Catalunya Europa i Europe G el 12 de juliol del 2021, en el marc del cicle "Quina Europa volem?"

La Unió Europea (UE) va reaccionar de forma ràpida i contundent quan va esclatar la crisi de la COVID-19 el mes de març de 2020. El Banc Central Europeu (BCE) va ser el primer a fer-ho, com ja és habitual, i ja el 18 de març adoptava el *Pandemic emergency purchase programme*, un programa d'una gran potència de foc, que a la pràctica assegurava que el BCE estava disposat a comprar el deute que haguessin d'emetre els estats per tal de finançar els dèficits en què poguessin incórrer. Aquesta no era una qüestió menor, perquè ja en aquells moments els mercats havien començat a penalitzar la prima de risc dels estats que se suposava que podien tenir més dificultats. Encara que amb unes competències limitades, la Comissió també va reaccionar de forma immediata. Va deixar en suspens les regles que regulen les ajudes d'estat i, sobretot, va recomanar immediatament a l'Eurogrup i al Consell de la UE que deixessin en suspens les regles de disciplina fiscal, per tal que els estats poguessin realitzar la despesa pública precisa, sense limitacions afegides, per afrontar l'emergència sanitària provocada per la pandèmia i a la crisi econòmica subsegüent.

Encara que el Consell i l'Eurogrup van actuar amb més vacil·lacions i van trigar una mica més a adoptar les mesures excepcionals que la situació requeria, el fet és que en una data tan propera a l'inici de la crisi com el mes d'abril ja van aprovar un primer paquet de mesures, per un import total de 540.000 milions d'euros, tots ells en forma de crèdits. L'aprovació d'aquest paquet va suscitar un debat d'una certa intensitat entre els estats membres, protagonitzat pels denominats "quatre frugals" (els Països Baixos, Àustria, Dinamarca i Suècia), que volien supeditar les eventuais ajudes a fortes restriccions de condicionalitat en l'aplicació de reformes i mesures d'austeritat. La realitat és que se'n van sortir només molt relativament, perquè l'única condicionalitat que es va establir va ser de caràcter molt genèric, en el sentit que els recursos rebuts s'haurien de destinar, directament o indirectament, a finançar despeses sanitàries generades per la pandèmia.

Després d'aquest primer paquet, la UE va aprovar el programa *NextGenerationEU* (NGEU), que ha tingut una gran repercussió. Probablement, el debat que va acompanyar l'aprovació d'aquelles primeres mesures, el clima que existia respecte a la necessitat d'una actuació decidida a escala de la UE, i la impressió dominant que si, davant d'una situació tan crítica com la que s'estava vivint, la UE no era capaç de reaccionar d'una forma decidida i amb una sola veu, tot el projecte comunitari estava en perill, van fer que durant el mes de maig anés agafant forma, cada vegada amb més força, la necessitat d'anar significativament més enllà. La Comissió va publicar diversos informes per preparar el camí i el 18 de maig el president Macron i la cancellera Merkel van fer una compareixença conjunta en la qual avançaven les línies bàsiques del que hauria de ser el NGEU, el programa de resposta a la pandèmia, que el Consell de la UE va aprovar el 21 de juliol del 2020. Aquest programa ha esdevingut, d'alguna manera, el símbol del que podria ser una nova etapa en la història de la UE i és vist com un punt d'inflexió que hauria de marcar l'inici d'un període de més

integració europea. S'hi han dipositat grans esperances. Pel seu volum (750.000 milions d'euros), pel fet que la part més important d'aquests diners (390.000 milions d'euros) es canalitzaran com a ajudes sense contrapartida, perquè els recursos s'obtidran a través de l'emissió conjunta de bons per part de la Comissió i per altres motius, aquesta mesura ha tingut, amb tota la raó, una significació i una rellevància molt especials. Valdria la pena destacar-ne cinc aspectes.

En primer lloc, la rapidesa i contundència de la resposta de la UE. Les institucions de la UE van reaccionar de forma immediata, com ja s'ha assenyalat, i amb una potència de foc molt notable. És veritat que unes van fer-ho més aviat que altres, però el fet és que només havien passat quatre mesos des de l'inici de la crisi de la COVID-19 quan el Consell va aprovar el NGEU.

En segon lloc, la filosofia que inspira l'actuació de la UE és molt clara: davant d'una crisi d'aquesta magnitud, és imprescindible l'actuació del sector públic i incórrer, si cal, en elevats dèficits públics. Més encara: aquesta actuació s'ha de dur a terme a escala europea, perquè hi ha estats membres amb un marge d'actuació limitat, que es trobarien amb grans dificultats per poder finançar aquests dèficits si ho haguessin de fer pel seu compte.

En tercer lloc, aquesta posició significa un canvi radical de filosofia respecte a la manera com les institucions de la UE van afrontar la gran crisi financera precedent. Recordem que en aquella ocasió, a partir del maig del 2010, es van imposar a la UE unes polítiques d'austeritat i de dèficit zero. Justament deu anys més tard, com s'ha vist, la filosofia imperant a la UE ha estat tota una altra. És veritat que hi ha hagut debat i que els "quatre frugals" han mantingut una posició d'una especial rigidesa, però, a diferència del que va succeir deu anys enrere, ara han estat aquests països els que han quedat aïllats i han estat molt contestats internament. Un factor molt important, probablement decisiu, per explicar aquest canvi ha estat la determinació del Govern alemany i una relativa recuperació del lideratge francoalemany.

En quart lloc, el protagonisme renovat de la Comissió. Així com les mesures que es van adoptar en la crisi anterior denotaven una forta desconfiança cap a la Comissió (la qual va quedar exclosa de la gestió del MEDE, que fou adoptat mitjançant un tractat intergovernamental), ara aquesta institució ha jugat un paper central. El NGEU s'incorpora al pressupost de la UE i la Comissió té un paper protagonista en la seva gestió, per no parlar del protagonisme que ha tingut en altres aspectes clau de la lluita contra la pandèmia, com és el procés de vacunació. També en aquest aspecte sembla que s'apunta un punt d'inflexió després d'un període en el qual la Comissió (en definitiva, l'embrió del que hauria de ser un govern genuïnament comunitari) havia anat quedant desplaçada, a favor d'institucions de caràcter intergovernamental.

En cinquè lloc, el NGEU significa un avanç en la línia del que hauria de ser una unió fiscal. D'una banda, com ja s'ha vist, suposa un reforçament del pressupost comunitari. De l'altra, es finançarà amb emissió de deute conjunta per part de la Comissió. Finalment, l'augment dels ingressos que seran necessaris en el futur per retornar aquest deute procediran de figures impositives que nodriran directament el pressupost comunitari. En definitiva, s'avança cap a un pressupost comunitari més potent, finançat amb impostos pagats directament pels ciutadans de la UE, i cap a la creació d'un tresor comunitari, precisament els tres elements que conformen una unió fiscal.

Un cop destacats tots aquests punts, el balanç del NGEU ha de ser, òbviament, un balanç matisat. Els aspectes que s'han subratllat resulten esperançadors, però n'hi ha d'altres que no ho són tant: la quantia de l'impuls fiscal que s'ha adoptat a la UE (els 750.000 milions d'euros més, si es vol, els 540.000 del primer paquet), tot i ser elevada, queda clarament per sota del que seria necessari, si la comparem amb la realitzada pels Estats Units o per alguns estats de la UE pel seu compte; la materialització dels recursos mobilitzats a través del fons de recuperació es realitzarà a través dels estats, no a través de programes "federals", dirigits i executats directament per la Comissió; la pròpia aprovació del NGEU ha posat en relleu els greus problemes de governança de la UE. I, sobretot, ara queda per davant la prova de foc, que és la materialització d'aquests recursos. És a dir, cal demostrar a la pràctica que aquests diners s'aprofiten d'una manera eficaç i que serveixen realment per millorar la prosperitat i el benestar dels ciutadans europeus. Dependrà bàsicament d'aquest resultat que el pas que ara es fa esdevingui realment un punt d'inflexió cap a una autèntica integració política europea. •

Fronteres, refugi i vulneracions de drets: el nou Pacte europeu de Migració i Asil, a debat

Gemma Pinyol Jiménez, DIRECTORA DE POLÍTQUES MIGRATÒRIES I DIVERSITAT A INSTRATEGIES. INVESTIGADORA ASSOCIADA DEL GRITIM DE LA UPF

Aquest text és fruit de la sessió organitzada per la Fundació Catalunya Europa i la Fundació ACSAR el 14 de juliol del 2021, en el marc del cicle “Quina Europa volem?”

Un dels debats més presents a l’agenda mediàtica actual és la qüestió migratòria, que es presenta habitualment des de perspectives maximalistes, en un debat ple d’apriorismes moltes vegades allunyats del coneixement, la recerca i les dades. Aquest debat sobre el fenomen migratori no ha estat acompanyat, però, d’una discussió fonamentada i rigorosa sobre les polítiques públiques que gestionen la mobilitat de les persones a l’agenda pública. Aquest debat també és absent en l’escenari europeu, on les qüestions vinculades a les migracions o a l’asil han adquirit una dimensió mediàtica notable, per bé que es parla poc de les polítiques migratòries i es confon sovint el marc competencial europeu amb les polítiques nacionals.

Determinar quina Europa volem significa, també, entendre quins són els objectius i els límits de les polítiques d’immigració i asil de la Unió Europea (UE) i reflexionar sobre les bases sobre les quals s’està avançant en una política comuna que es va començar a construir l’any 1999, però que encara avui queda subordinada a la competència exclusiva dels estats membres en matèria d’immigració i asil. El nou Pacte de Migració i Asil que va presentar la Comissió el setembre del 2020 és el darrer instrument comunitari que busca avançar en aquestes qüestions, i permet iniciar aquest debat sobre el model d’Europa que volem i el que estem construint.

En el marc de la Unió Europea, l’espai de lliure circulació interna que s’articula a través de l’acord de Schengen genera, d’una manera immediata, la construcció d’una frontera exterior comuna. Aquesta esdevé, així, el centre d’atenció d’una part gens negligible de les agendes d’immigració i asil, tal com es pot veure en el nou Pacte de Migració i Asil. Quan Ylva Johansson va presentar el nou Pacte, va lamentar que es prestés menys atenció als tres milions de primers permisos de residència que hi va haver el 2019 que a les 140.000 entrades irregulars que es van produir aquell mateix any. Tot i això, després va presentar la nova agenda europea, que bàsicament presta atenció a l’entrada irregular i ofereix respostes principalment centrades en el control de les fronteres.

Les fronteres de la UE es converteixen, doncs, en el centre d’un debat que, en paraules d’Elspeth Guild, és una crisi percebuda. Cal contextualitzar-la, perquè les dades no semblen indicar que ens trobem davant d’una situació de desprotecció de les fronteres europees, per més que els estats membres ho considerin així i, en conseqüència, han augmentat un 34% el pressupost de la Frontex. L’any 2019, hi va haver 304.302.991 entrades per les fronteres europees, que es van reduir a 93.266.227 l’any 2020, per culpa de la COVID-19. El 2019, es van registrar 212.487 rebutjos a les fronteres exteriors (131.439 el 2020) i 141.846 entrades irregulars (125.226 el 2020). Això confirma que la gestió de les fronteres exteriors de la Unió Europea té un èxit excepcional, amb un índex molt baix d’entrades denegades i d’entrades irregulars. Davant d’aquesta situació, per què es parla de crisi?

L’informe del relator especial sobre els drets humans de les persones migrants, presentat enguany, [sobre](#)

[les devolucions “en calent” per terra i per mar](#) documenta greus maltractaments i violacions dels drets humans a les fronteres de la UE, especialment a la Mediterrània oriental, amb la participació de les policies frontereres nacionals, però també amb implicacions per a la Frontex. La crisi sembla, doncs, especialment vinculada a la situació dels drets humans i la seva vulneració en les fronteres europees.

Pot el nou Pacte de Migració i Asil suposar un pas endavant per canviar i reconfigurar aquesta situació?

D'una banda, sembla complicat poder afirmar que el nou Pacte suposarà un canvi de paradigma. De fet, les propostes que recull el Pacte dificulten l'accés al territori europeu per demanar protecció internacional, dificulten els procediments d'apel·lació de les denegacions (que són la majoria de decisions en primera instància) i, en el cas dels *hotspots*, ofereixen una proposta jurídicament complexa, perquè s'esdevenen dins de les fronteres dels estats membres, on no es garanteix la protecció de drets i els temps de retenció es poden allargar. Davant de les vulneracions de drets a les fronteres europees, es parla de la necessitat de millorar la cooperació i la solidaritat entre estats membres, però no pas d'obrir procediments d'infracció per vulneració de la Carta dels Drets Fonamentals. Es normalitza així l'excepcionalitat en les actuacions en fronteres i una certa cultura de la impunitat, en reforçar un marc mental que converteix la crisi en una situació permanent, la qual cosa és una contradicció en termes. El nou Pacte premia els estats membres incomplidors i crea una nova tensió entre els països que compten amb un sistema robust d'asil i els que hi tenen menys experiència, i entre els que són frontera exterior i els que no, sense crear un model de solidaritat real que acompanyi ni els uns (països amb fronteres exteriors) ni els altres (països amb un nombre més elevat de persones refugiades acollides). Per què hi ha impunitat a la violència que s'aplica a les fronteres contra les persones migrants? On són les fiscalies nacionals? Com és que s'exerceix tanta violència sobre un nombre tan reduït de persones?

Aquesta mirada centrada en la irregularitat no respon a la realitat de les xifres, i no permet afrontar els reptes estructurals i integrals de la gestió migratòria, especialment en un espai de lliure circulació com és la UE. Quan la mirada se centra en les fronteres, no es pot avançar en la construcció d'una bona governança de les polítiques migratòries, que és un dels objectius del Pacte Mundial sobre Migracions, aprovat per les Nacions Unides l'any 2018.

D'altra banda, si bé el Pacte no sembla avançar en una política europea de migració, sí que posa els fonaments per a una política comuna de retorn. Alhora, el Pacte pot ser una oportunitat per superar el punt mort en què es troba la revisió del Sistema Europeu Comú d'Asil, que en aquests moments només és un conjunt important de normes mínimes a les quals s'han d'ajustar els sistemes d'asil dels estats membres. En aquest sentit, el nou Pacte intenta superar deficiències com la falta de garanties per accedir al territori europeu, per intentar reduir els temps dels procediments d'asil o per evitar els moviments irregulars entre estats membres, que dificulten una bona gestió i fan perillar la solidaritat entre aquests estats. En aquest sentit, el nou Pacte podria ser una oportunitat per avançar. Perquè té en compte les raons que expliquen la mobilitat de la gent i la necessitat d'enfortir els mecanismes de solidaritat, prestant més atenció a les poblacions vulnerables i treballant per millorar la seva integració. També recull la necessitat de treballar i enfortir els sistemes de protecció més enllà de les fronteres europees, perquè això acaba revertint en la possibilitat de millorar el sistema europeu mateix. La creació de noves vies legals d'entrada també pot servir per avançar en la bona direcció; en aquest sentit, el Pacte aposta per millorar els programes de reassentament de la Unió Europea i per explorar les possibilitats del patrocini comunitari. Aquesta és una alternativa que recull la mobilització de la societat civil, especialment a partir del 2015, per tal de promoure una participació directa en l'acollida de les persones amb necessitat de protecció internacional. En aquesta línia, destaquen els exemples dels corredors humanitaris¹ impulsats per la comunitat de Sant'Egidio a Itàlia i que ara també es fan a Andorra, Bèlgica i França, o l'experiència de patrocini comunitari *Auzolana II*,² impulsada pel Govern basc.

1. La iniciativa té com a base l'article 25 del Reglament de la UE, que estableix un [Codi comunitari sobre visats](#) que permet als estats membres emetre visats amb validesa territorial limitada per raons humanitàries. D'aquesta manera, l'estat membre ofereix visats humanitaris a les persones al seu país d'origen o al país on resideixen i, quan arriben al territori d'aquest país, reben suport comunitari per facilitar la seva integració i inclusió. Amb els corredors humanitaris, s'eviten les estades a centres de detenció o a camps de persones refugiades; es garanteixen un trasllat i un viatge amb drets i amb dignitat, i es faciliten els processos d'integració ja des del punt de sortida. En la destinació, es treballa per facilitar la inclusió, enriquint i afavorint el contacte entre les persones nouvingudes i les seves noves comunitats de residència, dedicant esforços i recursos per a una inclusió plena.

2. Aquesta iniciativa s'inclou en el programa de reassentament estatal i ha permès la sortida d'una trentena de persones refugiades d'origen sirí dels camps de refugiats de Jordània i que siguin acollides i acompanyades en el seu procés d'inclusió per una xarxa d'entitats i persones voluntàries locals. Més informació a <https://www.euskadi.eus/auzolana-ii-patrocinio-comunitario/webor-stlehbak/es/>

El nou Pacte és, doncs, un document ple de clarobscur. Desbloquejar la reforma de Dublín, configurar instruments de governança multilateral, millorar la cooperació amb països tercers, enfortir els cercles virtuoses de les migracions i reconstruir unes narratives positives sobre la mobilitat són oportunitats que el Pacte permet explorar, si hi ha la voluntat de fer-ho.

Aquest és, en definitiva, el *quid* de la qüestió: determinar si hi ha voluntat d'eliminar la descripció de *crisi permanent* en parlar de la gestió integral de les migracions, i oferir-hi respostes integrals i de llarga durada. La gestió migratòria és avui un repte per a la Unió Europea. Ho és en termes de geopolítica; en les relacions i en el diàleg amb països tercers, i en termes de desenvolupament. Dins el marc de l'Europa que volem, en aquesta sessió s'ha assenyalat que cal un canvi de paradigma en parlar de les migracions, i revisar els instruments i les eines de què es disposa per gestionar-les. Avançar en una millor gestió de les migracions i de l'asil a la UE esdevé, en aquest sentit, un repte peremptori. Com també el desig de recuperar aquella idea d'Europa oberta i solidària sobre la qual es va construir el projecte europeu. •

Setembre 2021

Sobirania tecnològica i humanisme digital: com es prepara Europa per al 2030?

Liliana Arroyo Moliner, DOCTORA EN SOCIOLOGIA I ESPECIALISTA EN INNOVACIÓ SOCIAL DIGITAL

Aquest text és fruit de la sessió organitzada per la Fundació Catalunya Europa el 17 de novembre del 2021, en el marc del cicle “Quina Europa volem?”

A Europa, estem iniciant l’anomenada “dècada digital”. Així ho planteja el [2030 Digital Compass](#), un document de visió i estratègia que la Comissió va presentar a principi de març del 2021. Exposa una visió concreta, amb alguns objectius específics, amb l’ambició de situar Europa com a líder en l’àmbit digital. Aquesta brúixola planteja quatre punts cardinals que tenen a veure amb: a) la capacitació digital de la ciutadania, b) la transformació digital de les empreses, c) la digitalització de les administracions públiques i d) unes infraestructures resilents, segures i fiables. Això inclou des de la fabricació de microxips fins a la computació en núvol. En aquest debat, també hi entra com impulem la indústria i les infraestructures disponibles, mentre pal·liem l’esclatxa digital en l’accés a la connectivitat per determinats sectors de la població i garantim la cobertura a tot el territori, també a les àrees rurals més remotes.

L’horitzó és una Unió Europea que culmini la transició digital deixant enrere la gran dependència en tecnologies i plataformes en mans de les *big tech* –principalment empreses nord-americanes i xineses. El subtítol del document esmentat és “*The European Way for the Digital Decade*”, amb la idea de presentar una tercera via en la cursa tecnològica global i polaritzada. Com a dada per a la reflexió, val la pena destacar que, segons el [CIDOB](#), de les 70 plataformes tecnològiques més importants en termes de capitalització borsària, les europees no arriben al 4%, mentre que el 68% es concentren als Estats Units i el 27%, a Àsia. Si observem les dades com un actiu, encara presenten un paisatge més centralitzat, atès que el 92% estan allotjades als Estats Units, segons l’[Atlantic Council](#).

Aquesta estratègia digital s’ha vist accelerada, en bona part, per la intensificació de la transició digital des de la primavera de l’any 2020 en molts àmbits públics i privats, individuals i col·lectius. És una de les conseqüències clares i directes de la pandèmia, ja que les mesures de confinament i la reducció de la presencialitat a totes les esferes d’activitat han actuat com a catalitzadores. D’acord amb el darrer informe del [Digital Economies and Society Index](#) (DESI), la suposada digitalització no va lligada necessàriament a un augment de les competències digitals. El DESI registra progressos respecte d’anys anteriors quant a les competències digitals bàsiques de la població, però la població europea que disposa d’aquests coneixements mínims és el 59%, de mitjana. S’espera que l’any 2030 aquesta xifra arribi al 80%, amb la qual cosa encara en quedarà una cinquena part a l’altra banda de la bretxa digital d’ús. El mateix índex també assenyala una manca de talent tecnològic, amb grans diferències entre gèneres: només el 20% de les persones que es graduen en disciplines científiques, d’enginyeria o matemàtiques són dones. La urgència i l’exigència són clares, també en la dotació: s’ha fixat que cada país dediqui, com a mínim, el 20% dels fons de recuperació a propiciar aquesta maduració tecnològica.

Paral·lelament, està en camí tot un paquet legislatiu que ha d'entrar en vigor l'any 2023: el *Digital Services Package*, integrat per la *Digital Services Act* i la *Digital Markets Act*. Ambdues lleis s'emmarquen en l'estratègia per construir un mercat digital únic (*Digital Single Market*). La primera està més enfocada a la responsabilitat de les empreses proveïdores d'internet, mentre que la segona s'orienta a garantir la diversitat i la competència, evitant els monopolis que resulten d'una economia digital ferotge del tipus "*winner-takes-it-all*".

El repte és majúscul, però ara és el moment de deixar enrere la visió del vell continent com un poder en declivi. Com explica Anu Bradford al seu darrer llibre [*The Brussels Effect*](#), la Unió Europea, amb la seva influència unilateral, no només té l'opció sinó també la responsabilitat de promoure regulacions que configurin un mercat global alineat amb la competència i la protecció de dades, contra els discursos d'odi i a favor de la llibertat d'expressió, la protecció i el benestar dels consumidors o l'impacte ambiental. Un antecedent clar d'aquesta influència referent és el Reglament europeu de protecció de dades, que ha tingut ressò des de Califòrnia fins al Brasil.

Pel que fa a les infraestructures, un dels projectes més rellevants i prometedors és el *Gaia-X*, un projecte de núvol (*cloud*) sobirà sense precedents, impulsat a iniciativa de França i Alemanya l'any 2020 amb l'objectiu d'establir uns serveis de computació en núvol alineats amb els "valors europeus" pel que fa a la protecció i al processament de dades i a la ciberseguretat. Va tenir una molt bona acollida, en aplegar més de 300 actors d'arreu d'Europa, que hi col·laboren en diversos grups de treball. Tot i que la visió és compartida el repte és la governança, un dels punts crítics actualment és la manca de consens i les desavinences en les fites, especialment des que empreses com Microsoft hi han entrat com a proveïdors de determinades funcionalitats.

El debat sobre la creació d'un ecosistema de dades centrat en les persones és fonamental, des del punt de vista sobirà, però també social. Cal garantir la seguretat, però també protegir els valors fonamentals que s'inclouen al Tractat de la Unió i a la Declaració universal dels drets humans. A més de la governança de les dades, caldria segurament tractar de la propietat d'aquestes dades i, essencialment, de quin valor social podrien arribar a tenir. Són moltes les veus que aposten pels comuns digitals i per les opcions de programari lliure, en què es vetlli per la privadesa però també es pugui plantejar que les dades esdevinguin un bé comú per informar millor les decisions, a tots els nivells.

Molt vinculada a les dades i a les infraestructures hi ha la intel·ligència artificial (IA). La tensió actual gira al voltant del paper, els límits i les oportunitats que comporta. El lideratge en IA és una disputa rellevant, des del punt de vista geopolític, però també des de l'ètic i el democràtic. Fenòmens com les democràcies algorítmiques o les limitacions que plantegen uns sistemes tan dominants, com la biometria, ens aboquen a un debat minuciós sobre els contextos i les condicions específiques d'ús, per tal d'avaluar-ne (i, eventualment, regular-ne) la necessitat i la proporcionalitat.

Tanmateix, hi ha una altra qüestió de fons: qualsevol proposta de digitalització europea requereix una visió de fons que incorpori la resiliència i la sobirania tecnològica, però també que vagi més enllà. En cas contrari, definirem la infraestructura però fracassarem en la definició del nou contracte social de les societats digitals. Com organitzem la vida, el treball, la política, la generació i la distribució de la riquesa, o com garantim les cures i els drets fonamentals, no són qüestions ajornables. Cal un exercici profund d'encreuar mirades des de l'ètica, la sostenibilitat, l'impacte social i la capacitat de prospectiva, per tal de dissenyar uns escenaris de futur que siguin acceptables i desitjats. Necessitem construir unes societats més justes i més inclusives, però també més verdes.

La via europea podrà assolir les seves fites en la mesura que situï les persones i els seus drets al centre, desplaçant el debat tecnològic. L'humanisme digital és una mirada que ens permet recordar que la finalitat no és tecnològica, sinó que, com a mínim, estem en un àmbit sociotècnic. Aquesta transició digital hauria de tenir l'ambició de construir oportunitats i formes de vida dignes, que no comprometin la sostenibilitat en termes econòmics, ambientals i sobretot socials. Aquesta és una missió en la qual intervenen molts agents, des de les administracions fins a l'acadèmia, i en què la ciutadania hi ha de poder participar amb veu i vot, tenint en compte uns processos inclusius i d'empoderament, sense que esdevingui un nou eix de separació i de vulnerabilitat per a aquelles persones (o col·lectius) que no puguin (o no vulguin) formar-ne part.

Potser una de les primeres claus és plantejar que repensar el model des de dintre té un recorregut limitat. Plantejar l'estratègia digital des del prisma del *Single Digital Market* implica pensar en termes de serveis i usuaris, més que en clau de ciutadania. Comptar amb uns ecosistemes digitals sobirans, segurs i alineats amb determinats estàndards és una condició indispensable, però no és suficient. Aquesta tercera via europea, perquè es pugui desenvolupar entre els pols asiàtic i nord-americà, necessàriament ha d'adoptar uns plantejaments diferents (*think out of the box*). Per fer-ho, cal una aproximació holística, complexa i deliberativa, que qüestionï els models de negoci actuals, com el que es basa en l'economia de l'atenció. Probablement, caldrà bandejar les metàfores sobre les dades que les descriuen com el nou petroli i qüestionar d'arrel les societats de la vigilància corporativa, estatal i horitzontal que s'estan consolidant. De moment, l'estratègia sembla més defensiva i reparadora que proactiva. Una cosa és deixar de dependre d'economies i ecosistemes aliens i una altra, de ben diferent, posar i disposar d'eines de proximitat al servei dels fins comunitaris, més enllà del màrqueting. •

Novembre 2021

“La preservació de la democràcia i els drets fonamentals a Europa”

Xavier Casanovas, PERIODISTA

Aquest text és fruit de la sessió organitzada per la Fundació Catalunya Europa el 31 de gener del 2022, en el marc del cicle “Quina Europa volem?”

L'alcalde de Budapest, Gergely Karácsony, ha fet una crida perquè Europa ajudi a crear les condicions necessàries per reconstruir la democràcia, la cohesió social i l'estat de dret al seu país. L'alcalde de la capital hongaresa és un dels principals opositors al règim del primer ministre, Viktor Orbán, que governa Hongria amb majoria absoluta des del 2010.

Gergely Karácsony ha participat en el diàleg “La preservació de la democràcia i els drets fonamentals a Europa” dins el cicle de debats “Quina Europa volem?” organitzat per la Fundació Catalunya Europa amb el suport del Parlament Europeu.

L'obertura de l'acte, que s'ha celebrat al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, ha anat a càrrec de l'alcaldesa Ada Colau, i ha comptat amb la presentació del director de la Fundació Catalunya Europa, Pau Mas, i del periodista Xavier Mas de Xaxàs que ha moderat el diàleg amb l'alcalde de Budapest. L'acte s'ha fet de forma presencial i també s'ha emès en línia a través del canal de YouTube de la Fundació Catalunya Europa.

En la seva intervenció, l'alcalde de Budapest i líder del partit verd Diàleg (Párbeszéd) ha denunciat la situació de pobresa, desigualtats socials, vulneració dels drets fonamentals i de retrocés democràtic que està vivint Hongria sota el règim ultraconservador del primer ministre del país, Viktor Orbán.

“La democràcia no pot funcionar si la població no pot viure en condicions, si el sistema d'educació és el pitjor d'Europa o els serveis de salut pública són inaccessibles. Europa hauria d'entendre que la democràcia només pot arrelar si la societat està unida i els ciutadans poden viure amb condicions econòmiques, serveis i salaris dignes. Si la pobresa s'instal·la en una societat, difícilment podrà arrelar la democràcia. Si hi ha moltes diferències socials, la democràcia mor”, ha explicat Gergely Karácsony posant l'exemple del que passa al seu país.

Davant aquesta situació, el primer ministre d'Hongria, Viktor Orbán, “ha sabut capitalitzar la frustració social per construir un discurs populista i una política patriòtica que no porta enlloc, transformant el sentiment nacionalista en un sentiment nacionalista antieuropeu”.

“Per això, és important construir societats cohesionades, inclusives i en què els ciutadans se sentin part d'un projecte unit de ciutat o país. I per fer-ho possible, ens calen aliats a tot el món, com ara a Barcelona, que n'és un de molt important per a Budapest”, ha afegit Gergely Karácsony que governa la capital hongaresa des que va guanyar les eleccions locals de 2019.

“A Budapest estem intentant recuperar el nostre sistema immunitari polític davant el virus del populisme de dretes que el primer ministre, Viktor Orbán, ha portat a la política hongaresa des de fa més d'una dècada”.

De fet, l'oposició al règim de Viktor Orbán és tan gran que fins a sis partits diferents, amb una àmplia diversitat ideològica, de l'esquerra a la dreta, s'han unit per presentar-se sota una mateixa candidatura amb l'objectiu de guanyar les pròximes eleccions generals del 3 d'abril. "Després de la caiguda del mur de Berlín el 1989 no pensàvem que viuríem una involució democràtica com la que estem patint actualment". Per això, "a tots els partits ens uneix una base moral comuna i per a Hongria és molt important, i tot un repte, compartir una identitat europea". Un repte pendent des de fa temps, ja que "amb la caiguda del comunisme, molts països de l'Est, com Hongria, no van saber construir una identitat pròpia i van començar a mirar cap a Europa i Brussel·les, com abans ho feien amb Moscú".

Tot i que l'alcalde confia en la victòria a les eleccions generals, tem la reacció de Viktor Orbán "que podria actuar com Donald Trump, mobilitzant els seus simpatitzants per impedir el canvi de govern, com ja va fer quan va perdre les eleccions el 2002". A més, "la situació a Hongria és pitjor que als Estats Units, perquè al nostre país no hi ha separació de poders i Orbán controla totes les institucions de l'estat, polítiques i judicials".

En aquest sentit, l'alcalde de Budapest també ha recordat que en els pròxims dies s'ha de pronunciar el Tribunal de Justícia de la Unió Europea sobre la "sistemàtica vulneració de l'estat de dret a Hongria, fet que podria portar a una situació amb dues úniques opcions: canviar el sistema constitucional o sortir de la Unió Europea".

Finalment, Gergely Karácsony, ha advertit que "la societat hongaresa està molt polaritzada i dividida políticament. Per això, cal pacificar la societat i rebaixar el grau d'ira dels ciutadans, cosa que esperem fer amb un canvi de govern". "Afortunadament, entre els joves cada vegada hi ha més rebuig al règim del govern actual, però cal animar-los per anar a votar, ja que hi ha un índex d'abstenció molt alt entre els joves".

"Barcelona és ciutat germana de Budapest en la defensa democràtica"

Per la seva banda, l'alcalde de Barcelona, Ada Colau, ha manifestat sentir-se molt esperançada amb el canvi democràtic a Hongria, i ha advertit "dels discursos d'odi i amenaces antidemocràtiques a les portes d'Europa. Avui dia les democràcies moren per processos suposadament democràtics en mans de líders electes. És un problema compartit que també tenim a prop". En aquest sentit, l'alcalde ha posat com a exemple la trobada del passat cap de setmana a Madrid del primer ministre hongarès, Viktor Orbán, amb dirigents de Vox, Marine Le Pen, i altres líders de la ultradreta europea.

"Es tracta d'una autèntica internacional reaccionària de líders que qüestionen els drets humans, la democràcia, retallen els drets fonamentals, de les dones, de les persones immigrants i que tenen en el seu punt de mira el moviment feminista i la comunitat LGBTI", ha afirmat Ada Colau. "És fonamental que tots els demòcrates tinguem clar la línia que ens separa de l'extrema dreta. No podem normalitzar les forces d'ultradreta amb pactes que els donen accés a les institucions", ha afegit l'alcalde.

En contraposició, Ada Colau, ha celebrat el símbol d'esperança que representa el seu homòleg hongarès després de la victòria a les eleccions municipals de Budapest el 2019. "Una gran victòria de la ciutadania democràtica, crítica i diversa davant Orbán, i que va obrir la porta al canvi a Hongria. La seva és una victòria des de les ciutats, de la unió dels demòcrates i des de la reivindicació de la diversitat".

Ada Colau ha conclòs el seu discurs afirmant que "Barcelona és ciutat germana de Budapest i sempre estarem juntes per continuar conquerint drets, ampliar llibertats i defensar un futur millor pels nostres fills i filles".

"Cal enfortir el projecte europeu i impulsar una integració política més gran"

En la presentació institucional del diàleg fet al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, el director de la Fundació Catalunya Europa, Pau Mas, ha posat de manifest que "Europa es troba en un moment

delicat. Els desafiaments són enormes: el Brexit, la pandèmia, el canvi climàtic, o ara el conflicte a Ucraïna. Per això cal enfortir el projecte europeu i impulsar una integració política més gran davant, a més, de les forces polítiques reaccionàries que qüestionen i amenacen contínuament els mateixos fonaments de la UE: la democràcia, els drets fonamentals, la separació de poders i l'estat de dret". En aquest context, Pau Mas, ha defensat la necessitat de crear espais de diàleg i reflexió com el cicle de debats sobre els reptes d'Europa organitzat per la Fundació Catalunya Europa amb el suport del Parlament Europeu. •

Gener 2022

La guerra de Putin i els dilemes de la Unió Europea

Josep Maria Lloveras i Soler, EX AMBAIXADOR DE LA UNIÓ EUROPEA A LA REPÚBLICA CENTREAFRICANA, SÈRBIA I MONTENEGRO

Aquest text és fruit de la sessió organitzada per la Fundació Catalunya Europa el 2e de febrer del 2022, en el marc del cicle “Quina Europa volem?”

L'objectiu fundacional del projecte europeu era assegurar la pau. S'ha aconseguit, fins avui, a tots els països que s'hi han adherit, però no al conjunt del continent. La guerra dels Balcans fou un primer fracàs. Els europeus no vam ser capaços d'evitar-la ni de resoldre-la. Una vegada més, vam necessitar que l'amic americà ens tragués les castanyes del foc. Després, a Maastricht, vam reaccionar fent alguns passos –insuficients– cap a una Unió Europea (UE). Amb la gran ampliació cap a l'est i la política de veïnatge, semblava que havíem assegurat la pau perpètua al nostre entorn. Però ens hem despertat del somni davant l'horror d'una guerra en una nova frontera, Ucraïna, que desvetlla els dimonis del passat.

La invasió d'Ucraïna per part de l'exèrcit de Putin ha obert la crisi més important a Europa des del final de la Segona Guerra Mundial. Davant del fracàs de construir un país modern, el líder autocràtic havia anat alimentant un nacionalisme paneslau com a aglutinant substitutiu del comunisme caduc. Ara utilitza novament la guerra per reforçar la seva popularitat interior, com ja ho havia fet altres vegades amb relativa impunitat. Vol anorrear Ucraïna perquè la veu com un perill de contaminació democràtica per al seu sistema de poder. Odia l'ampliació de la UE cap a l'est, per la seva força magnètica, i considera l'ampliació de l'OTAN un *casus belli*, perquè frena les seves ambicions. Se'n poden trobar altres explicacions, però no altres culpables.

Alguns pensen que hem retornat a la Guerra Freda, però hi ha algunes diferències essencials. La primera és que aquesta guerra és ben real i la pateix la població ucraïnesa. La segona, que mentre els blocs del passat eren mons a part, ara estan interconnectats per la globalització, que els fa interdependents. Per això, sense necessitat d'arribar a un punt màxim d'escalada, els costos poden ser ara superiors. A l'amenaça directa de la seguretat mundial, s'hi afegeix la crisi energètica, alimentària i humanitària, que pot desestabilitzar algunes zones sensibles, com el Magrib, l'Orient Mitjà, els Balcans i d'altres. Fins i tot la pròpia UE.

L'OTAN s'ha despertat de la “mort cerebral”, però tracta la crisi amb una prudència extrema, per tal de no escalar un conflicte, la qual cosa tindria unes conseqüències encara més greus. Reapareix el temor a l'arma nuclear i a l'arma química, mentre alguns alerten del perill d'una tercera guerra mundial. Els Estats Units de Joe Biden deixen d'orientar-se exclusivament al Pacífic i tornen a mirar cap a Europa amb impaciència. Per quant de temps? Què hauria passat si Trump, en comptes de Biden, fos ara el president americà? Que passarà si ell, o un de semblant, torna?

La UE ha reaccionat, de moment, amb unanimitat, rapidesa i determinació, cosa que ha sorprès Putin en primer lloc, però també els europeus. Les rondes graduals i successives de sancions –les més dures que s'han aplicat mai– no tenen parangó amb la tèbia reacció arran de l'ocupació de Crimea i del Donbass l'any 2014. Per primera vegada, la UE utilitza recursos comunitaris per enviar armament en

suport d'un país associat, alhora que mobilitza ajut humanitari i econòmic. Obre les portes a milions d'ucraïnesos que sol·liciten asil, per respondre a la major crisi humanitària al continent des de la Segona Guerra Mundial. Caldrà encara traduir-ho en una política europea estable en matèria d'asil.

Alemanya ha fet un gir de 180 graus en la seva política de defensa, superant temors històrics. Es replanteja la seva dependència energètica de Rússia, després d'haver-se abandonat durant anys als seus braços. França, l'única potència nuclear i l'únic membre del Consell de Seguretat de l'ONU a la UE després del Brexit, repensa el seu paper en la defensa europea, on –recordem-ho– el tractat de Lisboa va introduir una clàusula de defensa mútua. A Espanya, s'anuncia un pressupost de defensa del 2% del PIB, quasi es doble de l'actual. Quantes coses no hem vist i quantes no veurem encara? Es parla de "moviment tectònic".

La Xina observa el conflicte des de la barrera, tot mirant Europa amb condescendència i mantenint una actitud ambigua. No li interessa que col·lapsi l'economia mundial, especialment ara que tornava a obrir-se al món. Però, al mateix temps, comparteix amb Rússia el menyspreu per l'ordre liberal internacional i el seu marc de normes i regles, i menysté els drets humans. Amb la declaració conjunta de Beijing de febrer de 2022 entre Xi Jinping i Vladímir Putin, s'oposa obertament a qualsevol ampliació de l'OTAN. A Occident, se celebra que tres de cada quatre països hagin condemnat la invasió russa a l'Assemblea General de l'ONU. A Beijing, en canvi, compten que els països que votaren altrament o s'abstingueren representen el 60% de la població mundial. Som davant d'una lluita global de valors. Però és obvi que l'ordre mundial de la postguerra fa aigües i necessita reformes.

Enmig de la tempesta, els enemics de la societat oberta i democràtica pensen que la unió entre els europeus i els seus aliats no durarà gaire. Perquè no ens creuen disposats a corroborar les declaracions de principis amb els sacrificis necessaris per resoldre un conflicte que pot ser llarg i un postconflicte que ho serà molt més. Dins la UE, també són molts els qui comparteixen aquest dubte, davant de visions i interessos diversos, i fins i tot divergents, i d'un repartiment desigual dels costos.

Jean Monnet va declarar, al començament de la primera Comunitat Europea, que Europa es construiria sobre les crisis i seria el resultat de les solucions que s'haguessin trobat per resoldre-les. La UE ha fet honor a aquesta màxima al llarg de la seva història, especialment davant la crisi financera i del deute i, més encara, davant la de la COVID-19. Ara té una ocasió única per fer un gran salt endavant i demostrar la seva capacitat de reacció i resiliència. La crisi ucraïnesa és, en efecte, una gran crisi europea que ens interpel·la des de diversos fronts.

El primer, la política exterior. La regla de la unanimitat, vigent en aquesta matèria, col·loca la UE en una posició de feblesa davant les decisions més sensibles o urgents. Fa anys que la UE la va suprimir en temes tan importants com el comerç exterior o l'euro, i els resultats són evidents. Només si els països accepten transferir sobirania en matèria de política exterior a la UE aquesta podrà comptar en el món. És raonable pensar que, amb una veritable política exterior, la UE hauria pogut evitar les dues darreres guerres. Serem capaços de resoldre l'actual o bé esperarem, una vegada més, una solució importada? Enfront d'aquells països que encara dubtin, caldrà que els convençuts facin passos endavant sense esperar la resta. Eliminar la unanimitat exigirà canviar els tractats, però mentrestant s'ha d'aprofitar el marge de maniobra que ofereixen els actuals. També caldrà revisar la política de l'ampliació inacabada cap a l'est, avui encallada, i la política de veïnatge, de la qual Ucraïna és exponent.

El segon front és la política de defensa, complementària de l'anterior. Ens ho han recordat el president Macron, en parlar de la necessitat d'una autonomia estratègica europea, i l'alt representant Borrell, en afirmar que Europa ha d'aprendre el llenguatge del poder. La UE ha de continuar difonent els seus valors i normes al món mitjançant el poder "tou" del seu ric instrumental d'eines: diplomàtiques, econòmiques, comercials, de cooperació, humanitàries, mediambientals i d'altres. Però, sense un complement de poder "dur", no podrà assolir els seus objectius davant de les dures realitats del món d'avui. La UE ha de perdre la innocència i dotar-se d'instruments propis en matèria de defensa, la qual només serà eficaç en la mesura que sigui col·lectiva. La suma dels pressupostos de defensa dels estats membres ens situarien avui en el tercer lloc del món, no gaire lluny de la Xina, però per guanyar aquest pes en la realitat cal coordinació, interoperabilitat i integració. I, a més, disposar d'una força

europèa d'acció ràpida, capaç d'intervenir en conflictes, que pugui ser l'embrió d'un futur exèrcit europeu i actuar de complement de l'OTAN, però també amb independència quan calgui. La política de seguretat i de defensa s'haurà d'acompanyar de capacitats per reforçar la ciberseguretat i lluitar contra les guerres de desinformació i les falsedats. La "brúixola estratègica" de la UE, que ha de marcar la direcció en matèria de seguretat, s'acaba d'aprovar a Brussel·les, tenint en compte les darreres lliçons apreses. Ara caldrà aplicar-la i aprofundir-la. També en aquest cas els tractats actuals ofereixen marge d'actuació.

El tercer front és el de l'energia. La UE depèn avui en gran mesura de l'energia importada, especialment del gas i del petroli russos. Aquest fet ha estat reconegut com l'obstacle principal per a l'eficàcia de les sancions a Rússia i constitueix una dependència davant la resta del món. És paradoxal que la UE proporcioni armes a Ucraïna per defensar-se mentre paga a Rússia centenars de milions d'euros cada dia per la seva energia. Per aquest motiu, ara s'està examinant a Brussel·les com reduir o interrompre aquesta relació i substituir-la per altres fonts de subministrament. La qüestió és extremament sensible pel gran impacte econòmic que té i pel seu repartiment desigual entre països. Una cosa és clara: no hauríem arribat fins aquí si haguéssim tingut una política energètica dissenyada a escala europeu. El Pacte Verd Europeu ens aportarà solucions quan arribem a l'autonomia energètica. Mentrestant, caldran decisions coratjoses i sacrificis.

La qüestió energètica ens porta a l'economia en sentit ampli, ja que tot el que s'ha apuntat té costos. La crisi actual esclata quan començàvem a sortir de la crisi de la COVID-19, comptant amb el suport dels recursos europeus. Es preveia ja tornar progressivament a la disciplina en matèria pressupostària i de deute. Ara caldrà revisar-ho tot: les perspectives d'inflació i de creixement, els paràmetres del pla d'estabilitat, la fixació dels preus de l'energia i els fons d'ajuts necessaris. Les nostres ambicions en matèria social i mediambiental se'n veuran afectades, per molt que ens dolgui.

Queda per veure si les conclusions de la Conferència sobre el Futur d'Europa marquen nous camins. Venen temps de grans decisions col·lectives i de grans responsabilitats individuals. La UE es troba en un punt d'inflexió. El futur ens dirà si Putin ha desballestat Europa o si ha contribuït a enfortir-la. •

Març 2022

Los seis eurodiputados catalanes defienden una Europa más fuerte

Enric Tintoré, PERIODISTA A LA VANGUARDIA

Aquest text és fruit de la sessió organitzada per la Fundació Catalunya Europa el 18 de febrer del 2022, en el marc del cicle “Quina Europa volem?”

Los seis eurodiputados catalanes coinciden en defender la necesidad de una Unión Europea más fuerte y unida, frente a los riesgos geopolíticos actuales. Así lo dijeron en un debate convocado por la Fundació Catalunya Europa, en el marco de los Diálogos en La Vanguardia celebrados esta semana –antes de que comenzase la guerra de Ucrania– para analizar los principales retos de futuro de la Unión Europea (UE).

Abrió los Diálogos en La Vanguardia Pau Mas, director de la Fundació Catalunya Europa, creada e impulsada en su día por Pasqual Maragall, con unas palabras de agradecimiento a todos los participantes. Dijo que ante el futuro europeo hay que contar con los jóvenes y por eso invitó a participar a tres líderes de organizaciones juveniles para que planteasen sus inquietudes y preguntas.

Política exterior europea

Mireia Orra, la directora de la Associació Joves pel Futur, expresó su preocupación por la necesidad de fomentar una política exterior homogénea de los estados miembros y el rol que debería tener la UE en el contexto actual de interdependencia armada.

Dolors Montserrat, la eurodiputada del Grupo Popular, denunció que Rusia es un país desestabilizador para Europa. Lo demuestra con su constante chantaje energético, con sus crecientes ciberataques y, ahora, con el ataque a Ucrania. “Su objetivo –dijo– es socavar los fundamentos de la UE. Nos quieren divididos. Es fundamental por tanto la necesidad de reforzar nuestras democracias liberales y la unidad de los estados miembros”.

Javi López, del PSC, dijo que hay que ir hacia la autonomía estratégica de la UE, con capacidades propias de actuación, en el marco del respeto a la Alianza Atlántica. “Los Veintisiete –añadió– deben aunar sus objetivos estratégicos y tener un marco funcional de decisiones”.

Jordi Cañas, de Ciudadanos, insistió en que las libertades europeas están amenazadas por Rusia. No respeta la inviolabilidad de las fronteras y, además, fomenta una estrategia de dividir la UE. “Necesitamos –añadió– una política de seguridad para defender los valores europeos. Solos no podemos frente a Rusia, pero juntos sí. Europa tiene que decidir lo que quiere ser en el nuevo mundo global”.

Diana Riba, desde ERC, recordó que las voces progresistas quieren más y mejor Europa, no una “no Europa”. “Hemos de trabajar para una Europa más fuerte y mejor”. Reconoció que este objetivo es un tema transversal, que preocupa a todos los partidos.

Ernest Urtasun, de Catalunya en Comú, expuso que la necesidad de una política exterior común es clave si queremos mantener la unidad europea. El riesgo, si no lo conseguimos, es acabar siendo una zona troceada en función de las influencias de las demás potencias. Añadió que para avanzar hacia

una UE más unida y fuerte debería abolirse la regla de la unanimidad en la toma de decisiones.

Toni Comín, de Junts, dijo que la geopolítica europea no debe basarse solo en la política militar. “El problema –apuntó– es que no caminamos juntos”.

Cambio climático y Europa

Bernat Lleixà, de la plataforma juvenil Debat.org, preguntó a los seis eurodiputados sobre la posibilidad de que el Parlamento Europeo pueda presionar con mayor intensidad para lograr los objetivos fijados de reducción de emisiones y de descarbonización para luchar contra el cambio climático.

Dolors Montserrat, desde las filas de PP europeo, defendió que la lucha contra el cambio climático debe enfocarse sin perjudicar la competitividad de las empresas europeas ni el empleo, así como con la necesaria protección hacia los colectivos más vulnerables. En este enfoque aplaudió la decisión de la UE de considerar el gas natural y la energía nuclear como energías aún imprescindibles.

El socialista Javi López expuso que la UE es una herramienta imprescindible para lograr los objetivos de descarbonización de la economía a través del desarrollo del Pacto Verde Europeo, que es el instrumento diseñado para dar cumplimiento a los Acuerdos de París juntamente con los fondos de recuperación europeos que impulsan la transformación energética del continente. Advirtió sobre la necesidad de apoyar a la industria de Catalunya, que es muy intensiva en carbono, para que pueda adaptarse al proceso sin traumas, así como detener una perspectiva social.

Jordi Cañas, desde Ciudadanos, aseguró que el Parlamento Europeo ha asumido el reto de la lucha contra el cambio climático y lo ha hecho con la aprobación de una importante batería de medidas que afectan a todos los ciudadanos y las empresas. Señaló que ser la zona del mundo más ambiciosa en los objetivos de descarbonización tiene costes a corto plazo que hay que tener muy presentes porque pueden generar serios problemas de competitividad y graves problemas sociales. “Por ello –dijo–, como legisladores hemos de buscar el equilibrio”. En este sentido apoyó la consideración temporal del gas natural y la energía nuclear como combustibles verdes.

Diana Riba, de ERC, afirmó que hay que actuar con ambición o no se frenará el cambio climático. Consideró que es importante que la UE sea en el 2050 el primer continente libre de emisiones de gases de efecto invernadero. “Los ciudadanos –dijo– nos piden que seamos exigentes, sobre todo los jóvenes, ya que son conscientes de que el planeta, la sociedad y la economía se enfrentan a un futuro grave. Tenemos recursos económicos suficientes para hacer una transición equilibrada”. Criticó que la energía nuclear y el gas natural se consideren energías verdes porque ello supone dar a la sociedad mensajes contradictorios.

Ernest Urtasun, de Catalunya en Comú, afirmó que la UE tiene un programa para la reducción de las emisiones en un 55% desde ahora hasta el 2050 y que puede cumplirse. Este programa, incluido en la ley climática europea, debe combinarse con otras acciones que hagan que los costes de transición sean justos. En cualquier caso, reconoció que, según la ciencia, el mundo ya no podrá cumplir con la limitación del calentamiento global a 1,5°C y que seguramente se superarán los 2°C. Eso es algo que también afectará mucho a Catalunya, sobre todo a las zonas costeras, por la subida del nivel del mar. Defendió que no hay que invertir más en gas natural y centrales nucleares sino que hay que hacerlo en energías renovables. El problema, según dijo, es que no vamos lo suficientemente rápido en la reducción de las energías fósiles.

Toni Comín, de Junts, advirtió que no hay que engañarse y que los costes de la no transición son más graves que los costes de la lucha contra el cambio climático. En este sentido, dijo que el impacto del medio ambiente sobre la economía es muy grave y sufrirá tensiones importantes si no se frena el calentamiento global. “El ritmo de la naturaleza y el del cambio social –dijo– no van al unísono. Desde el Parlamento Europeo y desde los gobiernos hay que acelerar la lucha contra el cambio climático y minimizar los costes de la transición energética”. Explicó que la norma general en Europa será que quien contamina paga. Y que quien venda a Europa habrá de pagar también un arancel verde si contamina. Esta será una forma de incentivar la lucha contra el cambio climático en el mundo.

Europa y los jóvenes

Tras esta ronda de intervenciones, Helena Robert, de los Jóvenes Federalistas Europeos (JEF), preguntó sobre las prioridades del Parlamento Europeo sobre el empleo juvenil y sobre los programas para promover la salud mental.

Dolors Montserrat, del PP, recordó que el 2022 es el Año Internacional de la Juventud y dijo que la mejor política social para los jóvenes es la creación de empleo. Expuso luego los programas que impulsa y respalda el Parlamento Europeo, como los programas Erasmus y Erasmus Plus, el programa Alma para facilitar la movilidad profesional y los planes de formación para acercar la digitalización a todos. Destacó que, desde el punto de vista sanitario, es urgente acelerar los tratamientos y diagnósticos retrasados por la pandemia y que, en este sentido, es muy importante el nuevo plan de lucha contra el cáncer.

Javi López, desde el PSC, destacó que el principal problema del paro juvenil lo tiene España, con una tasa del 30% frente al 15% de la UE. Cree que se necesita impulsar una agenda social a escala europea con políticas que ayuden a la juventud. Añadió que la pandemia ha puesto de manifiesto la necesidad de arbitrar una política de salud europea que tenga en cuenta la salud mental.

Jordi Cañas, de Ciudadanos, expuso que el Parlamento Europeo, a través de sus programas, trabaja para mejorar el futuro laboral de los jóvenes. Dijo que hay que tomar como modelo los países que lo hacen mejor, como Alemania, que tan solo tiene un 6% de paro juvenil.

Diana Riba, de ERC, aseguró que en el Parlamento Europeo “vamos todos a una y tenemos una visión muy compartida en la defensa de los problemas de la juventud”. Destacó, en este sentido, la resolución adoptada hace tan solo unos días para acabar con las prácticas no remuneradas de los jóvenes, que no ha sido apoyada por los conservadores. Pero aseguró que seguirán insistiendo en ello, al igual que en la necesidad de convalidar la formación profesional a escala europea.

Ernest Urtasun (Catalunya en Comú) insistió en la necesidad de proteger el empleo y combatir la precariedad. Dijo que los ERTE han sido muy importantes para evitar la destrucción de puestos de trabajo y destacó lo fundamental que puede ser la reforma laboral recién aprobada en España para favorecer la estabilidad laboral de los jóvenes.

Toni Comín, de Junts, señaló la gran contradicción de la UE: se presenta como una gran esperanza para los jóvenes, pero tiene competencias muy limitadas con respecto a la juventud. Pese a ello, destacó la gran importancia que una política macroeconómica adecuada, como la impulsada desde Bruselas a raíz de la pandemia, ha tenido para el empleo y el futuro de la juventud.

Como exconseller de Sanitat de la Generalitat, Toni Comín advirtió sobre la necesidad de planes de salud mental para frenar la tasa de suicidio juvenil, que se ha disparado a raíz de la pandemia.

Los seis eurodiputados, también a propuesta de Mireia Orra, expusieron sus puntos de vista sobre las tensiones que generan las migraciones. Todos reconocieron, en este sentido, las dificultades que existen para renovar y reforzar el Pacto Europeo de Migración y Asilo. •

Febrer 2022